

MTK:n 35. Liittokokous 15-16.6.2022
Pori – West Areena, Metsämiehenkatu 21
Maaseutuelinkeinojen näkymät
Copa-Cogecan pääsihteeri Pekka Pesonen

Arvoisa puheenjohtaja, ministeri Kurvinen, ministerit emeritus Leppa ja Korkea-aho, Euroopan parlamentin suomalaisjäsenet, kansanedustajat ja MTK:n liittokokouksen osallistujat!

Sydämellinen kiitos kutsusta MTK:n 35. liittokokoukseen tänne kesäiseen Poriin!

Tämän vuoden huhtikuussa tuli täyteen 15 vuotta nykyisessä pestissä EU-edunvalvonnassa. Copa ja Cogeca on EU:n MTK:iden ja Pellervojen yhteenliittymä, jonka puitteissa valmistellaan maataloustuottajien ja heidän osuuskuntiansa yhteisiä näkemyksiä EU:n alaa koskeviin lainsäädäntöaloitteisiin. Meillä on noin 70 EU-täysjäsentä, noin 40 työryhmää eri aloilla ja politiikkalohkoilla ja valmistelemme näkemyksiämme 7 kielellä. Lähiaikoina otamme käyttöön uudet, toivottavasti paljonkin aikaisempaa asiakasystävälliset nettisivut jäsenjärjestöjemme edustajille. Toivomme tällä uudistuksella hitsaavamme jäsenemme entistä enemmän yhteen, keskittämään edunvalvontatyötä läpi kansallisten poliittisten linjausten.

Tulevan ennakointi on edelleen kaiken A ja O. MTK:n pitkäaikainen puheenjohtaja Heikki Haavisto kuvasi edunvalvontaa seuraavasti:

- Järjestä itsesi edunvalvojana kaikkiin mahdollisiin valmisteluelimiin
- Valmistele ja kirjoita kaikki mahdolliset kannat ja suositukset
- Puske omaan suuntaasi niin paljon kuin mahdollista
- Kun kannanotto jätetään esimerkiksi hallituksen tai EU-elimen harkittavaksi, jätä siihen eriävä mielipide, mielellään kaksi.

Muutama jäsenjärjestömme todella noudattaa näitä periaatteita eikä välttämättä huonolla menestyksellä.

Suomessa on pitkät perinteet ja niitä on syytä vaalia. MTK on aktiivinen yhteiskunnallinen osallistuja ja keskustelija ja niin on hyvä olla jatkossakin.

Tulevassa kehityksessä tarvitsemme todella sekä kansallista että alan EU-tason yhteistä työtä vaikuttamalla etukäteen päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteeseen. On tärkeää huomata, että oman elintarviketuotannon, metsätalouden ja muidenkin maaseutuelinkeinojen selviäminen ei ole ainoastaan alan omien toimijoiden intressissä. Se on suomalaisen ja EU-yhteiskunnan kokonaisuus.

Nykyisen komission nimittämisvaiheessa ei meillä varmasti ollut kellään käsitystä siitä miten poliittiseksi nykyinen komissio on muodostunut. Ainakin oman 25 vuoden kokemuksen perusteella voin väittää, että ensimmäisen kerran komissio pyrkii näin rajusti ja laajasti tavoitteisiinsa alan toimijoihin kohdistuvista seurauksista välittämättä. Osaa toimijoista työnnetään aktiivisesti sivuun päätöksenteosta. Tämä on näkynyt hyvinkin konkreettisesti vuoden 2020 alkupuolella julkaistuissa kestävyysstrategioissa, varsinkin pelloilta pöytään -strategiassa. Komission alustavasti valmistellun vaikutusanalyysin julkaisua lykättiin ja sen sisältö vesitettiin niin, ettei sitä voitu enää käyttää EU-politiikan

kokonaisarvioissa. Me emme vastustaneet vihreän kirjan kestävyystavoitteita – itse asiassa tuimme niitä omista syistämme, mutta kysimme politiikan vaikuttavuutta tuotantoon, kilpailukykyyn ja maataloustuloon. Valmisteltujen muiden tutkimusten perusteella voidaan jo sanoa, että tulokset eivät olisi mitenkään mairittelevia.

Miksi julkaista tärkeänä pidettyjä tavoitteita, jollei niistä haluta käydä kokonaisvaltaista keskustelua?

Keskustelin jokin aika sitten korkea-arvoisen komission edustajan kanssa tulevista EU-aloitteista. Hänen näkemyksensä oli se, että ilma on sakeanaan aloitteita, joiden yhteisenä tekijänä on maa- ja metsätalouden kustannusten ja hallintorasitteen merkittävä nosto. Erityisesti tämän kohteena on kotieläintalous, johon kohdistetaan samanaikaisia toimenpiteitä niin CAPin, kestävän rahoituksen, ilmastotoimien, eläinten hyvinvoinnin ja vaikkapa EU-promootion kautta. Samanaikaisesti CAPin kokonaisrahoitus alenee ja kauppapolitiikassa harkitaan markkinoiden merkittävää avaamista lisäkilpailulle maista, joissa ei noudateta niitä samoja korkeita EU-politiikan perusteita.

Kiitän MTK:ta siitä vahvasta tuesta, jota olette antaneet EU:n kestävän rahoituksen valmistelussa.

Meille suomalaisille erityisen tärkeänä pidettävä metsätalous on myös saamassa osansa painostuksesta. Komission metsästrategian valmistelu on jäänyt kovin puutteelliseksi eikä se ota huomioon alan onnistumisia.

EU:n ilmastotavoitteet ovat tehneet lähes mahdottomaksi jatkaa kotimaista turpeeseen perustuvaa energiantuotantoa, kun samaan aikaan Unioni ei kykene noudattamaan omia periaatteitaan fossiilisten polttoaineiden tuonnissa.

Kaiken tämän tuhkanripottelun ja säkkiinpukeutumisen jälkeen on kuitenkin sanottava, että paljon voidaan vielä tehdä. Ja meillä on kova motivaatio tähän työhön. Mutta se edellyttää meiltä ennakkoluulotonta ajattelua ja uusien liittolaisten hakemista.

Hyvänä esimerkkinä tästä on kolmansista maista tapahtuvaan tuontiin sovellettavien EU-periaatteiden vahvistaminen. Tällä alueella on löydetty uutta yhteistyön mahdollisuutta esimerkiksi ympäristöjärjestöjen kanssa.

Maatalousuudistuksen työmarkkinoihin sidotut ehdot eivät olleet meille niiden kustannusvaikutusten takia mieleen, mutta tämä yhteys tuo meille myös uusia liittolaisia.

Kun komissio ehdotti tiukkaa kasvinsuojeluaineiden kieltämistä, on joissakin jäsenmaissa tuettu viljelijöiden vaatimuksia vaihtoehtoisista tuotteista, jotta voimme säilyttää elintarviketuotannon työpaikat. Vahva EU-vaikuttaja Macronkin joutui perääntymään omista kovista lupauksistaan, jotta maan sokerintuotanto ja sen työpaikat niin tiloilla kuin teollisuudessakin voitiin turvata.

Elintarvikkeiden alkuperän parempaa ilmoittamista on myös vaadittu. Tämä on meille Copa-Cogecassa ollut historiallisesti vaikea pala, sillä kannustamme EU-markkinoiden mahdollisimman häiriötöntä toimintaa. Tähänkin tuli viime vuonna pieni, mutta merkittävä muutos. Vähintään EU / ei-EU -alkuperä on ilmoitettava ja tuoteryhmittäin asiassa voidaan mennä tiukempaan suuntaan. Tämä on tärkeää Suomen kaltaiselle jäsenmaalle, jonka jo liittymissovimus kirjaa oleellisia kuluttajillekin tärkeitä tekijöitä.

Viimeistään Venäjän hyökkäys Ukraina on paljastanut ruuantuotannon riippumattomuuden merkityksen. Me emme pelotele ruuan loppumiselle EU:ssa, meillä on edelleen mitä laittaa lautaselle. Hinnat voivat nousta ja se sama nousu voi kohdella jo

Euroopan lähialueita rankalla kädellä. Tätä vaikutusta osa komission valmistelijoista ei selvästikään ole ennakoanut.

Ei ole mitenkään varmaa, että kuluttajat lopulta hyväksyisivät ruuan hintojen merkittävän nousun, ei edes kestävyuden parantamisen perusteella.

Osa kansalaisjärjestöistä on vaatinut kotieläintuotannon alasajoa ja peltokasvien jalostamista ja syöttämistä suoraan kuluttajille. Sekä tuontia että vientiä vaaditaan lopetettavaksi. Polttoaineisiin lisättävien bioetanolin ja biodieselin valmistamista vaaditaan myös lopetettavaksi. Näitä raaka-aineita ei olisi edes olemassa, jollei EU itse olisi ehdottanut uusiutuvien energiamuotojen kehittämistä myös ruuantuotannon rinnalla.

Olemme olleet erittäin aktiivisia muiden EU-järjestöjen kanssa metsätalouden kestävä kehityksen työssä.

Olemme olleet huolissamme Euroopan parlamentin valiokuntatyön tuloksista, joissa metsäenergian kestävyys on kyseenalaistettu. Tässä työssä meillä on ollut hyvä yhteistyö suomalaisten MEPpien kanssa.

Mielestämme kestävä metsänhoidon periaatteet sopivat edelleen alan edunvalvonnan pohjaksi. Olemme tukeneet myös hiilensidonnan kehittämistä täydentämään puusta saatavia tuloja. Metsänhoitosuunnitelman rooli on tässä merkittävä. Olen varma, että asiasta keskustellaan jälleen kerran tulevassa komission varapuheenjohtajan kanssa käytävässä keskustelussa.

On myös tärkeää, että yhteistyötä muiden EU-jäsenmaiden kanssa jatketaan ja vahvistetaan.

Lopuksi muutama sana ruuan arvoketjusta.

Edellinen komissio ja sen komissaari Hogan otti työohjelmansa ulkopuolisena epäriidien kauppapöytäkirjojen direktiivin ajamisen. Tätä 2019 hyväksyttyä pakettia ei ole vielä kaikissa jäsenmaissa ratifioitu, mutta tarvitsemme asiassa jo jatkotoimia. Suomessa on erityisen keskittynyt vähittäiskauppa, mikä vaikeuttaa alan teollisuuden neuvotteluasemaa.

Voin vakuuttaa ministeri Kurviselle, että edustamani järjestö tulee tukemaan kaikkia toimia viljelijän aseman parantamiseksi elintarvikeketjussa, niin EU- kuin kansallisellakin tasolla.

Elintarvikkeiden viennin on pysyttävä keinovalikoimassa, ei ruuassa ole eroa esimerkiksi autojen viettiin tai siihen liittyvien raaka-aineiden tuontiin.

Lisäksi kilpailulainsäädäntöön on puututtava, ja tuottajaorganisaatioita on harkittava osana viljelijän aseman parantamista. Osuuskuntiamme on tuettava, sillä niiden suhteellinen asema ei ole enää riittävän vahva, jotta viljelijät saisivat markkinoilta korvauksen nyt vaadittavalle kestävyuden parantamiselle.

Kiitän MTK:ta hyvästä yhteistyöstä EU-edunvalvonnassa. Yhteistyö jatkuu ja paranee.

Hyvää alkanutta kesää, tulevaan satoon on uskottava.